

ÜLESANNE

NÄLJA PÕHJUSED

Vanuserühm: 6.–12. klass

Ülesande eesmärgiks on mõista, et hoolimata suurtest arengutest on miljonid inimesed siiski veel näljas ja kannatavad alatoitumuse all – nad ei saa vajalikku toitu ja toitaineid.

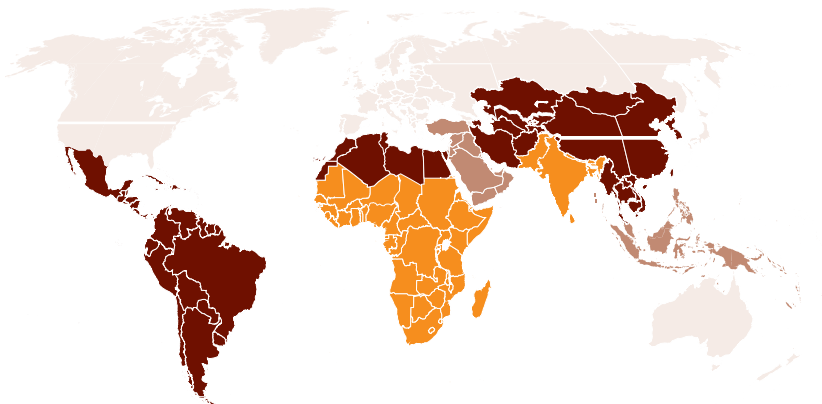
Õpilastele tutvustatakse ülevaatlikku kaarti aastatuhande arengueesmärkide 1c eesmärgi kohta (lisa 1) ning koos arutatakse, miks näljahädad just nendes piirkondades nii levinud on. Õpilased jagatakse väikestesse gruppidesse ja iga grupp saab arutamiseks ühe nälja põhjuse: looduslikud põhjused (loodusõnnetused, kliimamuutused), sõda/konfliktid, vaesustõks, põllumajanduslik taristu, keskkonna kurnamine, kahjulikud ökosüsteemid, rahvastiku kasv. Iga grupp arutab seejärel omavahel ja toob näiteid, kuidas see põhjus mõjutab näljaprobleemi (maailmas, peamistes probleemsetes piirkondades ja Eestis). Ideed kirjutatakse suurele paberile ning tulemusi tutvustatakse kogu klassile. Õpetaja jagab lisainfot (lisa 2). Koos arutatakse Eesti ja Balti riikide näljaprobleemi võrreldes ümbritsevate piirkondadega ja kogu maailmaga.

LISA 1

Arennud nälja vähendamises

Aastatuhande arengueesmärk 1c: vähendada nälga kannatavate inimeste osakaalu poole võrra. Edusammud 2012. a. seisuga.

Eesmärk 1c: Vähendada vaesuses elavate inimeste osakaalu poole võrra

-
- Eesmärk saavutatud või eeldatakse, et saavutatakse 2015. aastaks.
 - Eesmärgi saavutamiseks ebapiisav areng, kui jätkuvad sarnased trendid.
 - Pole täheldatud muutusi.
 - Andmed puudu või puudulikud.

LISA 2

Nälja põhjused

Allikad: World Food Programme, www.wfp.org, <http://www.worldhunger.org>

Loodus

Kliimamuutuseid peetakse üha enam nälja ja vaesuse põhjuseks nii tänapäeval kui tulevikus. Sagenevad põuad, üleujutused ja muutuv kliima on kolm peamist teemat, mis nõuavad muutusi viljavalikus ja põllumajanduslikes tegevustes. Põud on üks maailma levinumaid toidupuuduse põhjuseid. Paljudes piirkondades raskendavad kliimamuutused niigi keerulisi tingimusi. Näiteks Etioopia ja Guatemala vaesed põllumehed on toime tulnud vihmast põhjustatud saagihävimisega ja sellest tuleneva vähese sissetulekuga müües osa oma karjast, et maksta toidu eest ja katta kulusid. Eriti Aafrika sarvel ja Kesk-Ameerikas levinud järjestikustel aastatel asetleidvad põuad mõjuvad paljudele põllumeestele laastavalt.²

Sõda

Ei ole kokkusattumus, et mitmeid maailma konfliktseid piirkondi laastavad ka näljahädad. Vägivallast, lagunevast taristust ja rändavatest põgenikest vaevatud kogukondadel on raske üles ehitada püsivat toidusüsteemi. Sageli raskeneb sõjaga kokku puutunud perede ligipääs haritavale maale ja väheneb sissetulek.³ Inimeste põhjustatud lühi- ja pikaajaliste toidukriiside osakaal on alates 1992. aastast kahekordistunud tõustes 15-lt protsendilt 35-le. Liiga tihti põhjustavad neid olukordi konfliktid.

Nii Aasias kui Aafrikas ja Lõuna-Ameerikas sunnivad sõjad oma kodudest lahkuma miljonid inimesi ning tekitavad tohutuid näljahädasid. Sudaani Darfuri konflikt on alates 2004. aastast sundinud oma kodud maha jätma üle miljoni inimese tekitades tohtu toidukriisi piirkonnas, mis on üldiselt tuntud paraja kliima, piisavate sademete ja hea saagikuse poolest.⁴ Sõjaolukorras võib toidust saada ka relv: sõdurid näljutavad vastased alistuma takistades toidukaupade liikumist või seda hävitades ning süstemaatiliselt kohalikke turge purustades. Põlde ja kaeve pommitatakse või saastatakse, sundides nii põllumehi oma maad maha jätma.

1 <http://www.worldhunger.org/articles/Learn/world%20hunger%20facts%202002.htm>,

2 <http://www.wfp.org/hunger/causes>

3 <http://gccblogs.concernusa.org/2011/10/21/top-5-causes-of-hunger/>

4 <http://www.wfp.org/hunger/causes>

Vaesuslõks

Arenevates riikides ei saa põllumehed sageli lubada endale seemneid, millega kasvatada vilja oma pere jaoks. Käsitöölistel pole võimalust maksta tööriistade eest, et oma oskusi rakendada. Teistel pole maad, vett ega haridust, et luua turvalist tulevikku. Vaesuses ja näljas elavad inimesed on nõrgemad ega suuda töötada tõhusalt ja toota piisavalt toitu. Kokkuvõtvalt on vaesed inimesed näljas ja nälg püüab nad omakorda vaesuslõksu.⁵

Põllumajanduslik taristu

Pikemas perspektiivis on parimaks lahenduseks vaesuse ja nälja vastu põllumajandusliku toodangu paranemine. ÜRO Toidu ja Põllumajanduse Organisatsiooni hinnangul on kõigil esimese aastatuhande arengueesmärgini jõudmisel edenevatel riikidel ühiseks keskmisest oluliselt parem põllumajanduslik kasv. Siiski puudub paljudel arenevatel riikidel peamine põllumajanduslik taristu nagu sobivad teed, laod ja niisutus. Tulemuseks on kõrged transpordikulud, hoiustamise võimaluste vähesus ja ebausaldusväärsed veevarud. Kõik see vähendab saaki ja ligipääsu toidule. Kuigi enamus arenevaid riike sõltuvad põllumajandusest, rõhutavad nende valitsused linnakeskkonna arengut.⁶

Looduskeskkonna liigne kurnamine

Jätkusuutmatu põllumajandus, liigraie ning põllumaad ja karjamaade liigne kasutamine kurnavad Maa viljakust ning suurendavad näljahädade ohtu.⁷ Maailma viljakat põllumaad ohustavad üha enam erosioon, sooldumine ja kõrbestumine, mida põhjustavad suures osas monokultuuride, nagu mais ja soja, kasvatamine, ulatuslik väetiste kasutamine ja liigraie. Keemiliste väetiste kasutus on viimase 50 aastaga kasvanud ligi 20 korda praeguse 100 miljoni tonni lämmastikuni aastas.⁸ Põllumajanduspraktikate ja kvaliteetsele taristule ligipääsu parandamine võimaldab astuda suuri samme nälja kõrvaldamiseks maailmas.⁹

Kahjulikud majanduslikud süsteemid

Peamine vaesuse ja nälja põhjus peitub maailma tavapärastes majanduslikes ja poliitilistes süsteemides. Kontroll ressurside ja sissetulekute üle on seotud militaarse, poliitilise ja majandusliku jõuga, mis on enamasti hästi elava vähemuse käes, kui samas kehvemal järjel inimesed vaevu elus püsivad.¹⁰

5 <http://www.wfp.org/hunger/causes>

6 <http://www.wfp.org/hunger/causes>

7 <http://www.wfp.org/hunger/causes>

8 Glass, Anthony (September 2003). "Nitrogen Use Efficiency of Crop Plants: Physiological Constraints upon Nitrogen Absorption". *Critical Reviews in Plant Sciences* 22 (5): 453.doi:10.1080/713989757. <http://www.ingentaconnect.com/content/tandf/bpts/2003/00000022/00000005/art00003>

9 <http://gccblogs.concernusa.org/2011/10/21/top-5-causes-of-hunger/>

10 <http://www.worldhunger.org/articles/Learn/world%20hunger%20facts%202002.htm>

Rahvastiku kasv

Riikide elanike arvu kasvades kasvab ka nõudlus toidu järele. Rahvaarvu kasv on mõjutanud eriti rängalt arenevaid riike. Koos tõusvate toidu hindadega on üha keerulisem hoida toidu tootmist tasakaalus rahvaarvu kasvuga.¹¹

11 <http://gccblogs.concernusa.org/2011/10/21/top-5-causes-of-hunger/>